

ET EKSTRAORDINÆRT VELFÆRDSLØFT

MIDLERTIDIGT
VELFÆRDSBIDRAG OG
STYRKET INDSATS MOD
SKATTESNYD

ORDFØRER:

PIA OLSEN DYHR

Pia.Olsen.Dyhr@ft.dk
3337 4426

HELT KORT: 60 MIA. TIL VELFÆRD OVER 10 ÅR

SF vil afsætte 6,6 mia. kr. årligt over 10 år (samlet omkring 60 mia. kr.) til styrket velfærd og bedre forebyggelse: 4,9 mia. kr. om året skal sikre, at alle børn får en god start i livet, og yderligere 1,7 mia. kr. om året bruges til at styrke den forebyggende indsats, herunder bedre arbejdsmiljø, flere voksne i daginstitutionerne, frokost i folkeskolen og mindre frafald på uddannelserne.

Pengene skal komme fra en indsats mod skattefiduser, og fra en midlertidig skatteforhøjelse svarende til ca. 50 kr. om måneden for en typisk LO-arbejder. Alle kommer til at bidrage – dem med lav indkomst med lidt, dem med høj indkomst med mere. Skatten sættes ned igen i takt med, at den bedre forebyggelse virker og betyder færre udgifter for det offentlige. Skatteforhøjelsen vil være væk efter højst 10 år.

Indsatsen vil betyde et bedre liv for mange, og en stærkere samfundsøkonomi.

*Alle
kommer
til at bidrage –
dem med lav
indkomst med
lidt, dem med
høj indkomst
med mere*

TABEL 2. OVERSIGT OVER ØKONOMIEN

Mio. kr/år

1. Et bedre arbejdsmiljø	325
- Kurser i psykisk arbejdsmiljø	25
- Styrkelse af Arbejdstilsynet	200
- Udvikling af arbejdsmiljøvenligt udstyr	50
- Pulje til køb af arbejdsmiljøvenligt udstyr	50
2. Unge	800
- Gratis psykologhjælp	50
- Efterværn	450
- Løft af ungdomsuddannelser	300
3. Bedre hjælp til arbejdsløse	575
- Behandlingsforløb for dagpengemodtagere	100
- Uddannelsestilbud for ordblinde og ufaglærte	250
- Bedre indsats kontanthjælpsmodtagere og resurseforløb	200
- Socialøkonomiske virksomheder	25
4. En god start i livet for alle	4880
- Løft af fødeafdelinger	150
- Sundhedsplejersker	90
- Mindst 1 voksen pr. 3 vuggestue- og 6 børnehavebørn	2400
- Socialrådgivere tilknyttes skoler og daginstitutioner	350
- Frokostordning på alle folkeskoler	1000
- Mere tid til forberedelse i alle folkeskoler	500
- Flere tovoksentimer i folkeskolen	250
- Indsats mod børnefattigdom	140
I alt forebyggelsesindsats	6580
Indsats mod skatteunddragelse	4880
Midlertidigt velfærdsbidrag	1700
I alt finansiering	6580

Vi investerer alt for lidt i forebyggelse. Vi investerer ikke mindst alt for lidt i en tidlig indsats for børn og unge. Det betyder, at for mange ikke får en uddannelse, bliver syge og nedslidte af deres arbejde, rammes af arbejdsulykker og alt for mange parkeres uden for arbejdsmarkedet på offentlig forsørgelse. Det koster dyrt – både for den enkelte, for samfundsøkonomien og for den offentlige økonomi.

Det er nemlig i høj grad kommuner, regioner og staten, der samler alle disse udgifter op. Det har skabt en ond cirkel, hvor for stramme budgetter betyder nedskæringer, ikke mindst på netop investeringer i fremtiden, herunder forebyggelse. Og det bliver kun værre, når de borgerlige lægger op til skatterabatter til de rigeste, og presser kommuner, regioner og uddannelser yderligere på økonomien.

” Vi investerer ikke mindst alt for lidt i en tidlig indsats for børn og unge.

DYNAMISKE FOREBYGGELSESEFFEKTER

Finansministeriet har ivrigt indregnet tvivlsomme dynamiske effekter af skattelettelser og nedskæringer på de sociale ydelser, men har det med ikke at indregne selv veldokumenterede effekter af bedre forebyggelse og en tidlig indsats i forhold til børn. Det fører til skæve og absurde resultater, såsom at Liberal Alliances politik skulle skabe et rigere samfund. Danmark er netop blevet rigt land ved at investere i hinanden gennem stærk velfærd.

SF vil gå den modsatte vej af regeringen. Vi vil sparke til Finansministeriet og deres regnemodeller, så penge til børn, uddannelse, godt arbejdsmiljø og anden forebyggelse ses som det det er, nemlig investeringer, der sparer udgifter og giver andre dynamiske effekter ikke mindst i form af, at flere kan klare et arbejde.

INVESTERINGER I FOREBYGGELSE SKAL NATURLIGVIS FINANSIERES – LIGESOM ANDRE INVESTERINGER.

SF foreslår, at de former for forebyggelse, der tjener sig ind i løbet af højst 10 år finansieres ved et midlertidigt velfærdsbidrag, mens indsatsen i forhold til børnene finansieres ved en indsats mod skatteunddragelse. Velfærdsbidraget betales tilbage i takt med at indsatsen virker – hvilket måles gennem en række tilbagebetalingsmål fx fald i antal arbejdsulykker eller stigning i antal unge, der gennemfører en uddannelse.

TABEL 1. VELFÆRDSBIDRAG FOR FORSKELLIGE FAMILIETYPEN (KR. PR. MÅNED)

	ENLIGE		PAR
LO-arbejder	48	LO-arbejderfamilie	96
Direktør	146	Funktionærfamilie	146
Dagpengemodtager	31	Direktørfamilie	227
Pensionist	22	Pensionistpar	32

Anm.: Skatteministeriets familietyper, den enlige direktør er dog konstrueret på grundlag af skatteministeriets direktørfamilie. Den enlige pensionist har kun folkepension; for pensionistparret har den ene desuden ATP.

Når SF foreslår investeringer i forebyggelse, betyder det selvsagt ikke, at andre former for velfærd forsømmes. Der er ikke mindst brug for flere penge til at sikre velfærden for ældre, og det vil SF prioritere inden for det økonomiske råderum. Og i løbet af få år vil råderummet blive større, hvis vi investerer klogt i forebyggelse.

Konkret foreslår SF at investere i:

- > **Et bedre arbejdsmiljø**
Tilbagebetalingsmål: Fald i antal arbejdsulykker og antal sygedage.
- > **Unge**
Tilbagebetalingsmål: Antal unge der gennemfører en uddannelse, herunder socialt udsatte og psykisk sårbare unge
- > **Bedre hjælp til arbejdsløse**
Tilbagebetalingsmål: Flere langtidsarbejdsløse i arbejde
- > **En god start i livet for alle**

Ovenfor er tilbagebetalingsmålene angivet helt kort. De skal dog udformes omhyggeligt, og der skal korrigeres for andre forhold - effekter som ikke er et resultat af bedre forebyggelse.

PAKKE 1: BEDRE ARBEJDSMILJØ

Dårligt arbejdsmiljø betyder store udgifter til sundhedsvæsenet, til sygedage og førtidspension. LO opgjorde i 2007 omkostningerne til 64 mia. kr.¹, og det ligger helt på linje med tal fra Det europæiske Arbejdsmiljøagentur, der fx opgør omkostningerne i Holland til 3 pct. af BNP (svarende til 65 mia. kr. i Danmark)².

Når den borgerlige regering skærer ned på Arbejdstilsynet, er det virkelig at lade kronerne rulle for at spare på ørene. Eller rettere at lade milliarderne rulle for at spare på millionerne.

” Når den borgerlige regering skærer ned på Arbejdstilsynet, er det virkelig at lade kronerne rulle for at spare på ørene

SF foreslår:

- > Obligatoriske kurser i psykisk arbejdsmiljø for alle offentlige ledere og ledere i virksomheder med over 20 ansatte. 25 mio. kr.
- > Markant styrkelse af Arbejdstilsynet med 200 mio. kr.
- > Program for erhvervsmæssig udvikling af arbejdsmiljøvenlige løsninger: 50 mio. kr.
- > Pulje til anskaffelse af arbejdsmiljøvenligt udstyr i den offentlige sektor (dækning af merudgifter og afprøvning af nyt og bedre udstyr) 50 mio. kr.

1 Kilde: https://www.lo.dk/~media/LO/Politikomrader/Arbejdsmiljo/Oje%20paa%20arbejdsmiljoet/OPA%202007/4404_OPA_juni2007_web%20pdf.ashx

2 Kilde: <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/reports/estimating-the-costs-of-accidents-and-ill-health-at-work>

Tilbagebetalingsmål 1 er færre sygedage for beskæftigede. Tallet afhænger i høj grad af hvor godt eller dårligt arbejdsmiljøet er. Sygedage i det offentlige koster udgifter til vikarer, i den private sektor er der tab af produktion og dermed skatteindtægter og langvarig sygdom koster desuden udgifter til sygedagpenge. En reduktion af det arbejdsmiljørelaterede sygefravær med bare 5 pct. vil give det offentlige en gevinst på op imod 1 mia. kr.³

Tilbagebetalingsmål 2 er antal arbejdsulykker. Arbejdsulykker koster samfundet dels i form af direkte udgifter til læge og sygehus mv, dels i tab af arbejdsdage og -år, men er samtidig en indikator for arbejdsmiljøet generelt.

³ Ifølge kilde nævnt i note 1 udgjorde omkostningerne til arbejdsmiljørelateret sygdom i 2007 26 mia. kr., hvilket kan opregnes til ca. 33 mia. kr. i 2017. Det må antages, at de offentlige bærer betydeligt over halvdelen af disse omkostninger.

PAKKE 2: UNGE

Kun lidt over halvdelen af de unge, der starter på en erhvervsuddannelse gennemfører denne uddannelse¹. Det er voldsomt dyrt. En del af frafaldet skyldes for ringe kvalitet – fx for få timer og forældet udstyr; en anden del de psykiske problemer som mange unge slås med. Og mens det store flertal trods dette ender med at få en god uddannelse, er tallene for socialt udsatte unge direkte alarmerende, idet kun halvt så mange som andre unge har taget en ungdomsuddannelse, når de fylder 25 år².

SF vil sætte ind med følgende tiltag:

- > Gratis psykologhjælp for unge mellem 15 og 25 år: 50 mio. kr.³
- > Efterværn for 18-19 årige: Socialt udsatte unge der fylder 18 år skal have ret til en opfølgende indsats, så de får hjælp til at komme godt i gang med en uddannelse mv. I dag er der mange socialt udsatte unge, der i 18-års fødselsdagsgave får at vide, at nu må det klare sig selv. Desværre er der mange, der ikke pludselig kan leve op til det krav – bare fordi de er blevet myndige. SF foreslås at der indføres efterværn i 3 år efter den unge er fyldt 18 år. Udgiften skønnes til 450 mio. kr.⁴
- > Ungdomsuddannelser: Flere skal gennemføre en uddannelse; der investeres i bedre udstyr, mere undervisning og mere vejledning og feedback (mindre frafald) med 300 mio. kr.

1 Kilde: http://www.uvm.dk/Aktuelt/~/_UVM-DK/Content/News/Udd/Erhvervs/2015/Sep/150917-Fortsat-stort-fracald-paa-erhvervsuddannelserne

2 Kilde: http://sim.dk/media/945114/6_alle_skal_med.pdf

3 Kilde: <http://www.ft.dk/samling/20141/almedel/suu/spm/807/svar/1251242/1528538.pdf> angiver et groft skøn til 50 mio. kr. Merudgiften vil være påvirket af, at adskillige kommuner siden har indført gratis psykologhjælp til unge.

4 Notat fra SL, som SF har fået pr. mail, skønner omkostningen til 430 mio. kr.

Tilbagebetalingsmålet er stigningen i antal unge der gennemfører uddannelse – ungdom- eller videregående. Unge der gennemfører en uddannelse vil typisk tjene mere og have lavere arbejdsløshed, og dermed betale mere skat og koste mindre i understøttelse, hvilket forbedrer de offentlige finanser. Gevinsten i løbet af deres arbejdsliv udgør ca. 5 mio. kr.⁵, så hvis 1.000 ekstra pr. årgang gennemfører en uddannelse er gevinsten 5 mia. kr. Den indtræffer gradvist over de ca. 45 år, der udgør et arbejdsliv, så gevinsten pr. årgang er dermed ca. 110 mio. kr. Efter ti år er gevinsten 1,1 mia. kr. Det opgøres supplerende, hvor mange af de unge, der er i målgruppen for efterværn, der får en uddannelse, og hvordan antallet af unge med psykiske problemer udvikler sig, men tilbagebetalingsmålet er, at flere får en uddannelse og derigennem et job.

⁵ Kilde: AE-rådet 13.6.2013 opgør tallet til 3,5 mio. kr. for kortere videregående uddannelse, 4,7 mio. kr. for mellemlange videregående uddannelse og 9,0 mio. kr. for lange videregående uddannelse. Der er ikke regnet for erhvervsuddannelserne. Tallene er set i forhold til "ufaglært". Her er for illustrations skyld anvendt et gennemsnitstal på 5 mio. kr.

PAKKE 3: BEDRE HJÆLP TIL ARBEJDSLØSE

Mange langtidsarbejdsløse har store problemer - udover at samfundet ikke kan skaffe dem et job. Det er kun sjældent, at problemet er "dovenskab", men der fx kan være tale om depression eller misbrug. Der kan også være tale om ordblindhed eller mangel på færdigheder. Frem for at være sygeligt optaget af om det kan betale sig at arbejde - hvilket det som bekendt kan for næsten alle - burde man konkret gå ind og hjælpe med at løse disse problemer.

SF foreslår konkret:

- > Alle arbejdsløse, der har været på dagpenge i et halvt år skal, hvis de har behov for det, have mulighed for at få et behandlingsforløb for misbrug, psykiske problemer o.lign. uden at risikere at miste dagpengene. I dag går mange og putter med problemerne, fordi de frygter at miste dagpengeretten, ligesom jobcentrene ikke er klædt på til at håndtere disse problemer. Ordningen forventes at koste ca. 100 mio. kr. årligt.
- > Indsatsen for at hjælpe ordblinde arbejdsløse og arbejdsløse uden en brugbar uddannelse opprioriteres. Der afsættes 250 mio. kr. til en bedre indsats, herunder til motivation af målgruppen.
- > Der skal ydes bedre hjælp til kontanthjælpsmodtagere, der har problemer udover at de mangler et arbejde. Blandt andet skal resurseforløbene styrkes, herunder gennem øget brug af mentorer. Der afsættes 200 mio. kr. til formålet.

- > Fremme af socialøkonomiske virksomheder, der ansætter borgere med nedsat arbejdsevne eller specielle problemer – der afsættes 25 mio. kr./år til formålet

Tilbagebetalingsmål 1 er hvor mange langtidsarbejdsløse, der kommer i arbejde. Såfremt 1.000 flere langtidsarbejdsløse er i arbejde forbedrer det den offentlige økonomi med mindst 250 mio. kr.

Tilbagebetalingsmål 2 er hvor mange personer på kontanthjælp og i resurseforløb, der kommer i arbejde, herunder i fleksjob. For hver 1.000 yderligere personer, der kommer i (fleks)job forbedrer det en offentlige økonomi med ca. 70.000 kr./år¹.

¹ Med en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på 10 timer, jf. www.jobindsats.dk, og en skønnet gevinst på 250.000 kr. pr. fuldtidsjob.

PAKKE 4: EN GOD START I LIVET FOR ALLE

Mange børn får en skidt start i livet. Det gælder uanset social baggrund, selvom risikoen klart er størst for børn fra socialt udsatte hjem. Problemerne bliver som hovedregel grundlagt i de allerførste år, og derfor er indsatsen i blandt andet vuggestue- og børnehave så central. Det er også langt billigere at fange problemerne her end lade dem vokse sig store, dyre og uoverskuelige. De senere års nedskæringer på dette område er også ud fra en langsigtet, samfundsøkonomisk vurdering helt forkert.

Men det er også nødvendigt at styrke folkeskolen. Den har ligesom øvrige kommunale udgiftsområder været udsat for løbende nedskæringer, og i forvejen kniber med at løse opgaven med at få alle med. Den dårlige økonomi har bidraget til at give folkeskolereformen en problematisk start. Det er der brug for at rette op på.

” *Mange børn får en skidt start i livet. Det gælder uanset social baggrund, selvom risikoen klart er størst for børn fra socialt udsatte hjem.*

SF foreslår:

- > Løft af fødeafdelinger: 150 mio. kr.
- > Flere besøg fra sundhedsplejersker: Nyt obligatorisk besøg ved 3 års alderen samt i gennemsnit to ekstra besøg pr. barn efter behov: 90 mio. kr.¹
- > Mindst 1 voksen pr. 3 vuggestue- og 6 børnehavebørn i alle daginstitutioner: 2,4 mia. kr.
- > Socialrådgivere tilknyttes alle daginstitutioner og skoler – normeret efter behov: 350 mio. kr. Indsatsen tilpasses til institutionen eller skolens størrelse og omfanget af sociale problemer.

¹ Kilde: Tal er baseret på notat fra Dansk Sygeplejeråd.

- > Alle folkeskoler skal tilbyde en frokostordning med en betaling på højst 20 kr. pr. elev og med "frifrokost" til børn fra fattige og socialt udsatte familier. Kommunerne eller den enkelte skole fastsætter indenfor denne ramme selv udgiftsniveauet, og kan fx vælge en mere "smør-selv" baseret ordning med en tilsvarende betydelig lavere pris. Der afsættes 1 mia. kr.
- > Bedre tid til forberedelse i folkeskolen svarende til i gennemsnit ca. 1 time/uge mere til forberedelse pr. lærer (ved fuldtidsansættelse). 500 mio. kr.
- > Flere tovoksentimer i folkeskolen – i gennemsnit knap 1 lektion ekstra pr. klasse pr. uge, som primært afvikles i de mindre klasser. 250 mio. kr.
- > Indsats mod børnefattigdom – væk med kontanthjælpsloftet og socialt klippekort til kontingenter etc.: 140 mio. kr.²

Investeringen er tjent hjem, hvis det lykkes at nedbringe antallet af børn, der ender i det såkaldte udenforskab med 10 procent. Det vil på lang sigt spare offentlige udgifter på ca. 1,4 mia. kr. og forbedre beskæftigelsen svarende til en forbedring af de offentlige finanser på ca. 3,8 mia. kr.³

2 Størstedelen af udgiften til at afskaffe kontanthjælpsloftet finansieres ved at bruge de puljer der på finansloven er afsat til skattelettelse og som stammer fra netop indførelsen af kontanthjælpsloftet

3 Kilde: <http://openarchive.cbs.dk/bitstream/handle/10398/9091/Bag-grundsdokumentation%2012%2009%202014%20final.pdf?sequence=1>

FINANSIERING

Den måske største gevinst ved forebyggelse opnås ved at investere i, at alle børn får en god start i livet. Men samfundets økonomiske gevinster ligger som nævnt mange år ude i fremtiden, og derfor er modellen med midlertidige velfærdsbidrag ikke egnet på dette område, der derfor finansieres gennem en forstærket indsats i forhold til skatteunddragelse og -omgåelse, jf. boksen. Samlet set forventes et provenu i 2020 på mindst 5 mia. kr. (opgjort netto efter tilførsel af flere ansatte til SKAT), hvoraf 4,9 mia. kr. reserves til "En god start i livet for alle", der rulles ud gradvis i perioden 2017-2020.

MASSER AF PENGE I INDSATS MOD SKATTEUNDDRAGELSE

- > Fifflerier med refusion af udbytteskat har kostet statskassen over 2 mia. kr. årligt i de seneste år
- > Multinationale selskabers fifflerier med deres skat – hvor de kunstigt flytter overskud ud af Danmark – koster ca. 12 mia. kr. hvert år.
- > Private der skjuler deres formuer i Panama og andre skattely, så de snyder os andre for skat af deres renter, udbytter mv. koster ca. 2 mia. kr. hvert år.
- > Der svindles med moms over grænserne for ca. 3 mia. kr. hvert år.

En del af disse penge vil komme ind som følge af en international indsats i blandt andet EU. SF vil desuden i den kommende folketingssamling fremlægge konkrete forslag til begrænsning af skatteunddragelse, og så skal SKAT tilføres op til 400 mio. kr. til en skærpet indsats.

Netto kan disse tiltag indbringe mindst 5 mia. kr. årligt med en vis indfasningsperiode.

Finansiering af resten af SF's forebyggelsesplan sker ved, at befolkningen betaler et midlertidigt velfærdsbidrag på 1,7 mia.¹ kr. om året ved at bundskatten sættes op med 0,21 pct.² Pengene bruges krone for krone på forebyggelse, og skatten sænkes igen i takt med at forebyggelsen virker, og den offentlige økonomi derfor forbedres (men forebyggelsesindsatsen fortsætter også derefter).

Der udpeges en række tilbagebetalingsmål– fx fald i antal arbejdsulykker eller stigning i antal unge, der gennemfører en uddannelse. Når tilbagebetalingsmålene forbedres³, sparer det offentlige penge, og disse penge udbetales i form af en reduktion af det midlertidige velfærdsbidrag. I løbet af højst 10 år vil skatten være nede på det, som den var før indførelsen af det midlertidige velfærdsbidrag. Gevinsterne vil derefter vokse yderligere, og kan bruges til at reducere det offentlige underskud, forbedre velfærden yderligere eller for så vidt til skattelettelser.

1 Opgjort efter tilbageløb og adfærdsvirkning.

2 Det skrå skatteloft hæves tilsvarende, derved sikres at topskatteydere bidrager forholdsmæssigt.

3 Bedre forebyggelse har mange gode effekter, ikke mindst på det enkelte menneskes livskvalitet, men også på arbejdsgivernes omkostninger (fx koster arbejdsulykker og sygedagpenge samt manglende uddannet arbejdskraft penge). De tilbagebetalingsmål vi har udvalgt er tal, der findes i statistikken i forvejen, og derfor ikke kræver ekstra bureaukrati, og hvor der er god dokumentation for at en forbedring også forbedrer de offentlige finanser. Tallene kan (og bør) raffineres, fx bør et tal for hvor mange unge, der gennemfører en uddannelse korrigeres for hvor store ungdomsårgangene er.